

Analýza strategických dokumentů ITS v Norsku

1. Současný stav znalostí ITS (strategické dokumenty ITS, zhodnocení C-ITS)

Budování silniční infrastruktury bylo v Norsku ve 21. století zaměřeno mj. na zachování ekonomické udržitelnosti pobřežních a venkovských oblastech, což snižuje riziko vystavení nepříznivému počasí a lepší tvorbě prostředí v norských městech. To vedlo k silniční síti s mnoha tunely a s velkou dopravní intenzitou. V důsledku toho si Norsko získalo vedoucí postavení v způsobilosti k dohledovým a bezpečnostním zařízením tunelů, jakož i k elektronickému výběru mýtného a zapojených systémech ITS. Využíváme ITS v dopravě i pro bezpečnou dopravu a informační služby. Norsko od té doby klade důraz na multimodální ITS a na interoperabilitu.

Norsko má multimodální plán, tzn. Národní dopravní plán (NTP), který pojednává o tom, jak vláda hodlá upřednostňovat zdroje v odvětví dopravy na příštích 10 let. Zahrnuje také revizi a schválení Parlamentem každé 4 roky. Tento plán zahrnuje námořní, železniční, leteckou a silniční dopravu a zahrnuje investice, údržbu a provoz, stejně jako ITS. NTP také řeší další důležité politické problémy zajištění účinného využívání zdrojů a posílení interakce mezi různými způsoby dopravy.

Národní politika ITS je popsána v Národní strategii pro ITS vydanou Ministerstvem dopravy a spojů. Hlavním cílem národní strategie ITS je stanovit některé základní zásady a objasnit rozdělení odpovědnosti a úkolů mezi různé aktéry. **Například zdůrazňuje význam soukromí, ochrany údajů a práv spotřebitelů.** Na základě této strategie dopravní správy pro různé druhy dopravy vytvořily své vlastní strategie ITS. Ústřední orgány podporují rozvoj ITS v těsné spolupráci s úřady a soukromými subjekty, protože ty mají nejlepší podmínky pro přijetí vhodných opatření.

Ministerstvo se také zaměřuje na dosažení modálního přesunu nákladní dopravy ze silnice na železnici a moře, zahájilo rovněž proces transpozice směrnice o ITS do národní legislativy.

Cíle dopravní politiky jsou:

1. Zlepšený dopravní proud a zkrácení cestovní doby s cílem posílit konkurenceschopnost průmyslu a přispět k zachování zvyklostí osídlení
2. Vize „Nula“ pro nehody s fatálními následky s těžkými zraněními
3. Omezit emise skleníkových plynů a snížit dopady odvětví dopravy na životní prostředí, a přispět k dosažení národních cílů a mezinárodních závazků Norska v oblasti ochrany životního prostředí
4. Dopravní infrastruktura by měla být navržena univerzálně

Strategie ITS NPRA pro odvětví silniční dopravy uvádí podrobnější cíle pro aplikace ITS:

- Zvýšená priorita a atraktivita pro veřejnou dopravu
- Efektivní a optimální využití dostupné přepravní kapacity s lepším řízením dopravy

- Systémy jsou v souladu se směrnicí ITS a součástí harmonizovaného poskytování služeb v roce 2007 v Evropě
- Služby zpracovávající osobní údaje jsou založeny na přijatých zásadách (ochrana soukromí)
- Norské korporace využívají vytvořené obchodní příležitosti a trhy
- Dostupnost veřejných silničních a dopravních údajů

NAP:

Norská veřejná správa silnic (NPRA) provozuje od počátku 90. let národní dopravní informační službu. Služba je založena na pěti regionálních centrech řízení provozu NPRA (TMC). NPRA je koordinátorem této služby. Dynamické údaje o jízdách podmínkách, provozu, době cesty, silničních pracích a mimořádných událostech jsou buď automaticky shromažďovány od silničních subjektů (dopravní a silniční meteorologické stanice, mýtné stanice, kamery atd.) nebo jsou hlášeny TMC policií, dodavateli, uživateli médií nebo silnic. Informace o událostech, silnicích, omezeních a uzávěrkách jsou registrovány v národním systému TIC (Traffic Information Center). NPRA provozuje národní uzel DATEX, kde jsou dynamická data o silnicích a dopravě k dispozici ve formátu DATEX II verze 2.3. Uzel NPRA DATEX má 330 odběratelů. V současné době jsou zdarma k dispozici následující kategorie dynamických dat:

- údaje o počasí v reálném čase na PK
- cestovní časy
- záběry z webových kamer
- dopravní incidenty
- práce na silnici
- jízdni podmínky
- silniční uzávěry a odklony

Ministerstvo dopravy a spojů určilo Norský úřad pro silniční dohled (RSA) jako vnitrostátní orgán pro zajištění splnění požadavků. Formální přiřazení vychází z národního zákona o ITS přijatého v Parlamentu v prosinci 2015.

RSA dokončila první posouzení souladu v roce 2016. Hlavní zjištění byla zahrnuta do zprávy za rok 2016. RSA provedla posouzení shody také v roce 2017, tentokrát směrem k NPRA a NRK (národní provozovatel vysílání). Posouzení bylo tentokrát založeno na použití standardizovaného formuláře pro vlastní prohlášení vypracovaného skupinou odborníků.

Na základě hodnotící zprávy z roku 2016 provedla NPRA plány na zlepšení služby. Tato práce byla zpožděna kvůli nedostatku zdrojů (zejména technického personálu). Do pracovního plánu na roky 2017 a 2018 jsou zahrnuty následující aktivity:

- Zřídit schopnost filtrování SRTI v národním přístupovém bodu (2017)
- Aktualizace pokynů a postupů pro řízení provozu a SRTI (2017–2018)

- Provádění vzdělávání a školení provozovatelů dopravy v příslušných TCC / TMC (2017–2018)

Zvážení vytvoření nového národního přístupového bodu pro všechny údaje o dopravě a aktů v přenesené pravomoci podle směrnice o ITS (2018)

Případné doplňující informace o NAP jsou uvedeny v dokumentu „EU EIP SA46 Annual NAP report – 2018“.

Plánování a realizace ITS-systémů vychází ze strategických dokumentů „NORWAY Report on national ITS actions envisaged over the following five year period“ (NORSKO Zpráva o vnitrostátních opatřeních v oblasti ITS plánovaných pro následující pětileté období) a „Directive 2010/40/EU Progress Report 2017 Norway“ (Směrnice 2010/40/EU Zpráva o pokroku 2017 Norsko)

2. Vybrané důležité projekty/opatření (Best practices)

- ITS Framework Architecture
- Řízení nákladu podél dopravních koridorů
- Sledování nákladů ve všech druzích dopravy (logistika nákladní dopravy, eFreight)
- Městská architektura ITS
- Centra řízení silničního provozu (TMC)
- Elektronické jízdenky pro veřejnou dopravu
- Variabilní rychlostní limity
- Rezervační služby pro bezpečná a zabezpečená parkovací místa pro nákladní a užitková vozidla
- Automatická detekce incidentů
- Integrace různých ITS do otevřené platformy ve vozidle
- Kooperativní systémy (vozidlo-vozidlo, vozidlo-infrastruktura, infrastruktura-infrastruktura)
- Víceúčelová infrastruktura založená na DSRC
- Účast na platformách evropské spolupráce (EIP, Amsterdam Group , CEDR, ASECAP, POLIS, C2C-CC, ERTICO, C-ITS platform, C-roads)

3. Závěry a doporučení pro ČR

- Vysoká úroveň v oblasti ITS, permanentní podpora státních úřadů
- I přesto, že Norsko není členem EU, jsou zpracovávány pravidelné strukturované zprávy dle evropské ITS-směrnice
- Dokumenty jsou strukturálně obdobné s českými relevantními dokumenty
- Podrobně jsou uvedeny KPI
- Aktivní účast na mezinárodních projektech

- Inspirativní mohou být opatření týkající služeb ITS zpracovávající osobní údaje (ochrana soukromí), efektivního a optimálního využití dostupné přepravní kapacity s lepším řízením dopravy, rezervačních služeb pro bezpečná a zabezpečená parkovací místa pro NV (**doporučení pro ČR**)
- Výzkum a vývoj se soustředí hlavně na kooperativní systémy

4. Zdroje

- NORWAY Report on national ITS actions envisaged over the following five year period
- Directive 2010/40/EU Progress Report 2017 Norway